

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ ВОЄННОЇ ТЕМАТИКИ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Увесь час розвитку цивілізації людство завжди стикалося з проблемою насильства, шукало та винаходило все нові способи знищувати собі подібних через різні причини – економічні, релігійні, етнічні тощо. Поняття «війна», на думку А. Смерчко та О. Куцик, є семантичною універсалією, властивою «усім або більшості мовних колективів», зокрема носіям англійської та української мов, а також «смысловим центром чималого кола фразеологічних одиниць» [1, с. 87]. Фразеологізми – «стійкі, зв'язані єдністю змісту, постійно відтворювані в мовленні словосполучки або висловлення, які ґрунтуються на стереотипах етносвідомості, є репрезентантами культури народу й характеризуються образністю й експресивністю» [2, с. 641]. І англійська, й українська мови характеризуються наявністю в їх фразефонді фразем воєнної тематики.

В обох порівнюваних мовах наявні фразеологічні одиниці, компонентом яких виступає слово *war* / війна: відкопати сокиру війни; іти (піти) війною; стати на стежку війни; *dogs of war*; *go to war*; *put on a war footing*; *war chest*; *war horse*. Також компонентами великої кількість проаналізованих мовних одиниць обох фразефондів є лексеми, що є символами агресії, ворожнечі, недобррозичливості. Це можуть бути назви різних видів зброї або предметів, що можуть бути використані в такій якості: 1) меч / *sword*: брати меч у руки; вогнем і мечем; гострити меч; підняти меч; пускати під меч; схрестити мечі; хапатися за меч; *cross swords*; 2) гіперонім зброя: брати зброю в руки; брязкати зброєю; 3) інші назви зброї: *dodge a bullet*; 4) назви інших предметів, що можуть слугувати зброєю: відкопати сокиру війни; точити ножа; тримати камінь за пазухою; закидати камінням; побивати камінням; не лишати каменя на камені; *armed to the teeth*; *bring a knife to a gunfight*; *bury the hatchet*; 5) вогонь: гратися з вогнем; палити вогнем; сипати вогнем; тримати під вогнем; *draw fire*; *fight fire with fire*; *friendly fire*. Кілька прикладів таких мовних одиниць із компонентом *blood* / кров, яка також є уособленням війни: кров за кров; кров ріками летить; пролити кров; *blood and thunder*; *blood and iron*; *draw the first blood*; *shed blood like water*. Наявність таких лексем у складі досліджуваних фразеологічних одиниць надає їм негативної мотивації.

Щодо частинимовної приналежності, то серед фразем у порівнюваних мовах виокремлюємо: 1) іменникові: психологічна атака; холодна війна; *arrow in the quiver*; *dogs of war*; *war chest*; *war horse*; 2) прикметникові: озброєний до зубів; *armed to the teeth*; 3) дієслівні (найчисленніша група для обох порівнюваних мов): брязкати зброєю, завдати удару; *choose your battles*; *keep your powder dry*; *put on a war*

footing; 4) прислівникові (характерні лише для української мови): вогнем і мечем. Значну групу складають фраземи воєнної тематики, що мають граматичну будову речення: Не копай іншому ями, бо сам упадеш Хто взяв меч, від меча і загине. Хто іншим лиха бажає, той сам лихо має. Хто сіє вітер, той пожне бурю. All is fair in love and war. Councils of war never fight. If you want peace, prepare for war. When Greek meets Greek, then comes the tug of war.

Спостерігаємо синонімічні (битися до останнього – стояти горою – стати грудьми – стояти стіною; battle of nerves – war of nerves; Don't shoot the messenger – Don't kill the messenger) та антонімічні (відкопати сокиру війни – закопати сокиру війни) відношення між проаналізованими фраземами.

Фразеофонд англійської та української мов постійно поповнюється новими одиницями воєнної тематики, особливо з огляду на останні події. Різномасштабне їх дослідження є перспективним та актуальним напрямком сучасних лінгвістичних наукових розвідок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Смерчко, А. Відбиття антиномії МИР – ВІЙНА у фразеології (на матеріалі української та російської мов) [Текст] / А. Смерчко, О. Куцик // Молодь і ринок. – № 11 (82). – 2011. – С. 87–91.
2. Селіванова, О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія [Текст] / О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2006. – 716 с.